

4. Столяренко Л.Д. Педагогічна психологія: [Текст] / Л.Д. Столяренко. – Ростов/Д, 2003.

УДК 378

Л. Л. Маркіна

(Дніпро)

**СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ
АНДРАГОГІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Розглядаються андрагогічне середовище як складова освітньо-виховного простору закладу вищої освіти, визначаються шляхи оптимізації навчання дорослих в сучасних умовах.

Ключові слова: андрагогіка, неперервна освіта, навчання дорослих, інформаційні технології, контекстне навчання, мотивація, дистанційне навчання.

Andragogical environment is considered as a component of educational space of higher education institution, ways of optimization of adult learning in modern conditions are determined.

Keywords: andragogy, continuing education, adult learning, information technology, contextual learning, motivation, distance learning.

Рассматривается андрагогическая среда как составляющая образовательно-воспитательного пространства высших учебных заведений, определяются пути оптимизации обучения взрослых в современных условиях.

Ключевые слова: андрагогика, непрерывное образование, обучение взрослых, информационные технологии, контекстное обучение, мотивация, дистанционное обучение.

Нові умови існування людства у ХХІ столітті, необхідність вирішення багатьох глобальних проблем потребують змін в існуючих у теперішній час пріоритетів та цінностей. Значно більше уваги приділяється проблемі неперервної освіти, яка безпосередньо пов'язана з проблемами національної безпеки.

Звісно, що метою неперервної освіти є постійний розвиток в інтересах людини і суспільства. Ця мета стає ще більш значущою під впливом певних факторів світового характеру. Сьогодні держави світу орієнтуються на концепцію сталого розвитку, яка базується на високому професіоналізмі та

зменшення ризику у всіх сферах діяльності. Ключовою категорією освіти стає категорія розвитку особистості як суб'єкта діяльності, спілкування, культури.

Сталий розвиток – це стабільний соціально-економічний розвиток. Він означає поступовий перехід до розвитку, який забезпечує збалансоване накопичення соціально-ресурсного потенціалу з метою задоволення потреб нинішнього та майбутнього покоління. Під час пандемії стратегія сталого розвитку потребує зміни парадигми розвитку й дій у галузі економіки, соціальної сфери, науково-технічного прогресу, освіти. Посилюється роль та значення тієї частини освіти, яка забезпечує інтелектуальний ресурс суспільства.

У цьому контексті особливого значення набуває освіта дорослих, з якою у сучасному світі пов'язують досягнення соціально-економічної стабільності, сприятливих перспектив розвитку суспільства в цілому та окремих особистостей. Важливою ланкою діяльності закладів вищої освіти стає створення андрагогічного середовища, яке забезпечує функціонування різних форм навчання з метою задоволення освітніх потреб дорослих.

Основними складовими андрагогічного освітнього середовища є суб'єктно-цільова взаємодія, матеріально-технічне оснащення, управління розвитком соціально-професійних якостей особистості [3]. Освітнє середовище життєдіяльності дорослого має велике значення для його ціннісно-особистісного розвитку. Психологи дійшли висновку, що розвиток особистості дорослого, його мислення, засвоєння знань, формування вмінь здійснюється лише за умови активної діяльності. Тому основне завдання в процесі навчання дорослого є включення дорослого у самостійну творчу навчальну діяльність, розвиток здатності до самоуправління цією діяльністю.

Як свідчить досвід багатьох закладів вищої освіти, вирішенню цього завдання сприяють інформаційні технології. В останні роки вища школа істотно просунулась вперед на шляху інформатизації освіти, під якою розуміється процес забезпечення сфери освіти теорією і практикою розробки й використання сучасних нових інформаційних технологій, орієнтованих на реалізацію психолого-дидактичної мети навчання і виховання [2, с. 167].

Якісно змінилися і значно розширилися можливості обробки, передачі, одержання і збереження інформації. Поряд із цим, в контексті андрагогіки, проблема застосування нових інформаційних технологій у навчальному процесі є дуже актуальною.

Особливу роль набувають нові інформаційні технології, які інтегрують ідеї інформатизації навчального процесу з моделюванням професійної діяльності. Система переходу від професійної діяльності до навчання та від навчання до професійної діяльності може бути реалізована через соціальний та професійний контекст. Саме у контекстному навчанні знання, уміння, навички розглядаються як засоби вирішення завдань професійної діяльності. Основним є моделювання на мові знакових систем предметного та соціального змісту професійної діяльності, створення спеціальних ситуацій й фрагментів професійної діяльності.

Уміння дорослого використовувати такі технології є не тільки суспільною цінністю, але й особистісною цінністю, яка має величезне мотиваційне стимулююче значення. Звісно, що мотиваційно-ціннісне відношення дорослого до навчання визначається особистісною значущістю знань, коли кожний елемент знання усвідомлюється як засіб розв'язання життєво важливих практичних або вирішення професійних завдань. Мотивація визначається прагненням завдяки навчальній діяльності досягти професійного зростання та особистісної самореалізації. Тому важливо, щоб у процесі навчання здійснювалась об'єктивізація професійно-ціннісних знань та досвіду дорослої людини, яка навчається.

Окрім вказаних технологій доцільно використовувати широкий спектр освітніх реальних та імітаційних практик, які підтримують розвиток ключових професійних компетенцій дорослої людини. Зауважимо, що під час карантину, коли більшість дорослого населення знаходиться у самоізоляції, постає проблема впровадження сучасних технологій у дистанційну форму освіти, яка надає закладам вищої освіти можливість реалізовувати різноманітні освітні послуги дорослим суб'єктам навчальної діяльності із різних регіонів країни. Світовий досвід показує, що дистанційне навчання для дорослих є значно доступнішим та привабливішим, ніж очне навчання [1, с. 37].

Звісно, що певні кроки у впровадження дистанційної освіти у багатьох закладах вищої освіти вже зроблено, науково-педагогічними працівниками розроблено та накопичено навчально-методичний матеріал. Але час потребує оновлювати інформаційні ресурси, удосконалювати комп'ютерні освітні системи, розвивати телекомунікаційну інфраструктуру.

Андрагогічний підхід базується на принципах гнучкості, варіативності багаторівневості, додатковості, маневреності професійних освітніх програм.

Відповідно процес навчання будується на реалізації принципів професійної спрямованості, інтеграції, диференціації, мотивації навчання, зв'язку теорії з практикою, свідомості та активності, наступності. Система відносин, що виникають в освітній діяльності андрагогічного середовища, спрямована на становлення суб'єктно-суб'єктних, партнерських відносин між науково-педагогічним працівником та дорослим, який навчається. Зміцнюється обопільна відповідальність і за результати навчання.

У період дорослості здійснюється посилення соціального розвитку особистості, включення її у різні сфери суспільних відносин та діяльності. Тому важливо, щоб професійна компетентність поєднувалась з культурними, моральними, громадянськими якостями. Саме андрагогічне освітнє середовище сприяє ефективній участі дорослого у суспільному житті.

Отже, в андрагогічному середовищі вихідними детермінантами є освіта, як умова професійної діяльності та професійна діяльність як умова подальшої освіти. Зрозуміло, що процес пошуку оптимальних дидактичних рішень, які відповідають завданням розвитку андрагогічного середовища, ніколи не може бути завершеним. Однак дослідження дидактичної діяльності дають змогу зробити наступні висновки: створення андрагогічного середовища закладу вищої освіти доцільно будувати на основі сучасних інформаційних технологій з урахуванням професійного контексту, переважно в умовах дистанційної освіти.

Бібліографія

1. Бідюк Н.М. Дистанційне навчання як новітня технологія в системі неперервної відкритої освіти: [Текст] / Н.М. Бідюк, Р.В. Шаран // Наукові записки: зб. наук. ст. НПУім. М.П. Драгоманова. Вип. LXII (62). – К., 2006.
2. Освітні технології: навч.-метод. посіб.: [Текст] / О.М. Піхота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; за ред. О.М. Піхоти. – К., 2004.
3. Практична андрагогіка: моногр.: кн.2: Опережающее образование взрослых: [Текст] / Под. ред. В.И. Подобеда, А.Е. Марона. – СПб, 2007.